

Konference Sekce sociální patologie ČSS (Luhačovice, 18. - 20. 4. 2018)

Jakub Holas

Institut pro kriminologii a sociální prevenci

Při referování o podobně letité a pravidelně jednou ročně pořádané akci bývá zvykem začít slovy „v dubnu tohoto roku se konal jižtý ročník tradičního a oblíbeného setkání...“ Protože však ani předseda sekce a její spiritus agens Kazimír Večerka není schopen přesně určit, pokolikáté se seminář koná, spokojme se s konstatováním, že v oboru sociologie rizikového chování, okrajových společenských jevů či – jak koneckonců název říká – sociálních patologií jde zřejmě o nejstarší kontinuálně konané vědecké setkání u nás.

Letos se místo konání přesunulo z Vysočiny do malebného prostředí lázní Luhačovice, resp. několik kilometrů vzdálené Luhačovické přehrady (tato jistá izolace účinně zamezila odlivu posluchačů do víru lázeňského života). Vlivem dvou souběžně konaných odborných akcí podobného zaměření a dalších okolností byl počet účastníků trochu nižší, nežli bývá zvykem, a dosáhl asi 45. Odborný program však byl podobně nabitý jako v předchozích ročnících. Rámcovým tématem letos byly Vývojové změny sociálně patologických jevů v proměnách času, ovšem - jak se stává - zdaleka ne všichni referující se tématu podrželi.

Rozhodně tomu tak ale bylo v úvodních referátech – Alena Marešová z Policejní akademie přednesla zajímavý příspěvek o charakteristikách kriminality mládeže před sto lety, Jana Hulmáková hovořila o historickém vývoji některých oblastí soudnictví nad mládeží, a Ivana Olecká o dějinných proměnách pohledu na infanticidum. Následoval blok, věnovaný oblasti násilí: Jiří Buriánek zhodnotil na základě nových výzkumných dat názory obyvatel na to, co je a co není násilným jednáním mezi partnery, s tím, že názory české populace se stále poměrně značně liší od názorů např. v severní či západní Evropě. Milada Martinková referovala na základě dostupných statistických údajů o úmrtích, souvisejících s domácím násilím, a Olga Havránková poodhalila téma sebevraždy seniorů.

Večerní program prvního dne nejprve vyplnily referáty k péči o oběti trestných činů na základě nového výzkumu (M. Pešková z IKSP), mobbingu (D. Havrlentová) a plagiátorství jako bující patologie akademického světa (J. Smolík). Miroslav Scheinost seznámil posluchače s fakty

o trestné činnosti cizinců v ČR. Poté již byl večer zasvěcen třem finalistkám tradiční soutěže studentských prací Benes Award. Všechny soutěžní příspěvky letos mířily do oblasti mládeže – dva se věnovaly dětem v kyberprostoru, třetí pak kontextům vývoje péče o mladistvé.

Další den odstartovaly referáty spíše teoretičtějšího rázu. Kazimír Večerka pojal historii vzniku ČSR z hlediska tehdejších sociálně patologických témat, Petr Sak se zamyslel nad proměnami pojetí normality, J. Kasal nad konceptem odcizení a jeho použitelností pro popis takových témat, jako je vztah studentů ke studiu. Zástupci brněnské právnické fakulty Martina Urbanová a Miloš Večeřa pak poukázali na neutuchající inspirativnost myšlenek Emanuela Chalupného.

Následně se Eva Biedermannová věnovala problematice seniorů v našich věznicích, a MUDr. David se kriticky zamyslel na 250 lety vývoje péče o duševně nemocné ve světovém měřítku. Od zacházení ústavního charakteru, popisovanému předchozími řečníky, přešla k jeho alternativám, konkrétně mediaci, Klára Brožovičová. Po obědě se již účastníci vydali, jak je u této akce zvykem, na vycházku do okolí, spojenou s ne(z)řízenou diskusí na proběhnuvší témata.

Ve večerních hodinách nejprve Petr Přecechtěl z Policejní akademie zajímavě poreferoval o změnách uživatelů, drog i vzorců jejich užívání u tuzemské populace posledních desetiletí. Lucie Špráchalová se pak na podkladě dat ze stejného výzkumu, z něhož čerpal doc. Buriánek, zamyslela nad pohledem veřejnosti na konsenzuální sexuální násilí. Poslední referát dne si vzala na starost Hana Malinová, když barvitým způsobem na podkladě vlastních zážitků a zkušeností popsala situaci ohledně epidemie HIV v jižní Africe.

Závěr nabitého dne byl ve znamení předávání ceny za studentskou práci, vybranou hlasováním účastníků konference. Úvodní slovo pronesl prostřednictvím služby Skype sám zakladatel a donor této ceny, emeritní profesor Michael Benes z Melbourne (který si na tuto událost musel notně přivstat). Nejvíce se letos členům sekce zalíbila práce Ireny Petruželové Vývoj péče o mladistvé v legislativním kontextu. Putovní cenu Stříbrná termoska za nejlepší referát minulého ročníku, obdržel (bohužel v nepřítomnosti zapříčiněné zdravotními důvody) Radomír Kuchař za příspěvek Duchovní služba ve VV Praha – Ruzyně.

V úvodu posledního dopoledne zazněly tři příspěvky, reflektující vývojové trendy kriminality. Nejprve Martin Cejp seznámil přítomné s každoročně doplňovanou řadou expertních poznatků o podobě organizovaného zločinu u nás, přičemž data jsou sbírána již od počátku devadesátých let. Následně vzácný host ze Slovenska, doc. Gabriela Lubelcová, popsala vývoj kriminality u našich východních sousedů. Její kolega Martin Lulei se ve svém vystoupení zaměřil na vývoj recidivy ve Slovenské republice od roku 1993.

Poslední programový blok zahájil Jakub Holas stručným seznámením s výsledky aktuálního empirického výzkumu názorů občanů na kriminalitu a její prevenci; poté se Eva Křížová věnovala tématu negativních jevů, pramenících z přesycení Prahy turistickým ruchem, a potenciálním užitím techniky pastoračního streetworku. Závěr celé konference obstaral Stanislav Jabůrek zhodnocením vývoje státní doktríny prevence kriminality.

Netřeba ani zdůrazňovat, že po každém bloku referátů vypukla živá diskuse, kterou bylo často nutno s ohledem na čas vymístit do kuloárů. Výměna názorů a zkušeností pokračovala i v rámci večerů, kdy tradičně zahrálo Sociálněpatologické trio ve složení Malinová – Buriánek – Scheinost. Další konstantou akce je fakt, že v průběhu podzimu vyjde sborník, obsahující všechny referáty, o nichž byla telegrafická zmínka v předešlých řádcích.